

Hortus Alkmaar

Jaarverslag 2024

Bleke Zonnehoed
foto Radha van Schaijck

Voorwoord

We kijken terug op een levendig 2024! Een goed jaar waarin we veel bezoekers en schoolklassen ontvingen in de tuin. Er waren leuke evenementen, mooie exposities, culturele projecten, workshops en muziekoptredens. En de botanische tuin stond er weer prachtig bij. Dit is een geweldig resultaat dankzij de inzet van onze vrijwilligers (ruim 120), medewerkers en iedereen die ons een warm hart toe draagt.

Dit jaarverslag geeft een overzicht van onze activiteiten, evenementen, ontwikkelingen in de tuin en prestaties in het afgelopen jaar 2024. Daarbij ook een schets voor onze toekomstplannen. Wij willen onze dank uitspreken aan al onze vrijwilligers, medewerkers, sponsors en bezoekers die ons in staat hebben gesteld onze missie te verwezenlijken.

Ons hoofddoel

Het in stand houden en waar mogelijk uitbreiden van de plantencollectie met geneeskrachtige of gezondheid bevorderende potentie;
en het bieden van educatie op het gebied van geneeskrachtige kruiden, gezondheid, biodiversiteit, natuur, milieu en duurzaamheid.

Wat we vinden

Natuur en groen zijn essentieel voor de gezondheid en het welzijn van de mens.

Wat we doen

Meer bewustzijn creëren van de gezondheid bevorderende werking van bloemen, planten en bomen: kortom de natuur. Dat doen we door het verstrekken van informatie en educatie aan jong en oud.

Waarden

Wij zijn een organisatie waar gastvrijheid, diversiteit en inclusie samengaan. We doen er alles aan om met de beperkte middelen, die we hebben onze faciliteiten en programma's voor alle bezoekers geschikt te maken.

De collectie

De ruim 1100 soorten planten die op het terrein en in de kassen groeien, evenals planten die als zaden zijn opgeslagen, vormen de levende collectie van de Hortus. De collectie bestaat voor het overgrote deel uit planten die een medische toepassing hebben/hadden, dan wel de basis vormden voor afgeleide medicijnen. Het is de grootste goed gedocumenteerde collectie planten met geneeskrachtige eigenschappen van Nederland. De collectie omvat planten uit alle werelddelen. Individuele planten binnen deze collecties worden gekweekt voor esthetische doeleinden, educatie, onderzoek en/of natuurbeschermingsinspanningen.

NVBT

Hortus Alkmaar is een door de Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen (NVBT) geaccrediteerde botanische tuin. Deze tuinen beschermen en onderhouden vele soorten planten waaronder planten die bedreigd zijn, die niet meer voorkomen in Nederland, of die helemaal nergens meer voorkomen in het wild. De kennis en kunde van de medewerkers van de Hortus over deze planten is van grote betekenis voor het behoud van biodiversiteit.

Certificering

Al onze planten zijn biologisch en groeien al veertig jaar zonder kunstmest of bestrijdingsmiddelen. Onze processen ten aanzien van biologische productie zijn in 2024 opnieuw gekeurd en gecertificeerd door **SKAL**. Hortus Alkmaar conformeert zich aan nationale en internationale bepalingen ten aanzien beschermde soorten (CITES), het Verdrag inzake Biologische Diversiteit (CBD) en het gebruik van genetische bronnen (Nagoya protocol).

Wolbij op Betonie

Groeiend aantal bezoekers

Hortus Alkmaar heeft in 2024 het hoogste aantal bezoekers ontvangen sinds de oprichting in 2011. In 2024 ontvingen we namelijk 23.000 bezoekers. Dit is een toename van zo'n 15% ten opzichte van 2023. Het is een gezamenlijke prestatie van iedereen dat bezoekers Hortus Alkmaar in zulke aantallen weten te vinden.

Nieuwe gidsen en steeds meer rondleidingen

Een twintigtal vrijwillige tuingidsen geven zelfstandig rondleidingen in de tuin. Om dit te bereiken volgden de nieuwe gidsen een Compacte Cursus Tuingids. Al onze gidsen kregen zelf ook rondleidingen door de tuin: onder de noemer van 'Rondje door de tuin' van collectiebeheerder Sipke Gonggrijp. Elke maand kwamen de gidsen bij elkaar voor de laatste updates en nieuwe inzichten.

Meer feestjes

Meer nog dan vorig jaar vierden het afgelopen seizoen allerlei mensen hun feest(je) bij Hortus Alkmaar. Met familie, met collega's, of met hun sport- of hobbyclub. Daarmee hebben we veel mensen een unieke belevenis bezorgd. Ook hebben we onze authentieke locatie actief bij bedrijven en andere organisaties gepromoot, zoals bij Hallo 2024, het Snertevent bij Boer Ted, Cheesegolf, Doesgoed evenementen en bij de Lentemarkt in Sint Pancras.

Succesvolle groene/culturele evenementen

Onze grotere evenementen werden goed bezocht. Zoals de groene evenementen: Zaidag, Plantendag, Beestjesdag, Bijendag, Herfstfestival en Winterfair. Maar ook meerdere concerten en jazzmuziek middagen en de Kunstweek. Zeer gewaardeerd en goed bezocht was de doorlopende beeldtentoonstelling Beeld&Tuin.

Ambities en plannen

In dit maatschappelijk jaarverslag is te lezen hoe het Hortus Alkmaar is vergaan in 2024. Natuurlijk zijn er ook plannen voor de toekomst. Deze vind je op de laatste bladzijde, onder het kopje 'Toekomst en ambities'.

*Opening van Ontdekbos door wethouder Anjo van de Ven. Hortus Alkmaar huurt dit stuk bos van gemeente Alkmaar.
Foto: Brandan de Clercq*

Opening nieuwe invalide toilet met cheque uitreiking van Lions Bergen-Egmond-Schoor. Met werkgroep 'Iedereen doet mee uit Egmond' Foto: Hannie van Hardeveld

Jaaroverzicht – tuinactiviteiten

Hortus Alkmaar is een gastvrije publiekstuin die kennis overbrengt over de natuur en ontspannende ervaringen biedt in het groen.

Biodiversiteit

Hortus Alkmaar versterkt de biodiversiteit van bedrijvenpark Beverkoog en de gemeente Alkmaar, zeker waar het gaat om de biodiversiteit van planten en insecten.

Ijsvogels

Gelukkig werden ook in 2024 de ijsvogels waargenomen. Circa 30 jaar geleden is er bij Hortus Alkmaar door vrijwilligers van Vogelwerkgroep, gemeente Alkmaar en het Hoogheemraadschap HNK een nestelplaats voor deze vogels ingericht. Tot op de dag van vandaag broedt de ijsvogel bijna ieder jaar in de Hortus.

Onderzoek naar Bosgeelster

De bosgeelster (*Gagea lutea*) is een klein geel bolgewasje, dat van maart tot mei bloeit, en in Nederland op slechts enkele plaatsen in het wild voorkomt. Het staat op de Rode lijst van bedreigde plantensoorten in Nederland. Hortus Alkmaar werkt met Landschap Noord-Holland aan een onderzoek om de overlevingskansen van deze zeldzame plant in Haarlem te verbeteren. Dit jaar hebben we de plant in Hortus Alkmaar gezaaid en opgekweekt. Tevens zijn er exemplaren rondom buitenplaatsen in Haarlem geplant. Hopelijk slaat dit aan en zien we in 2025/2026 de resultaten.

Vlinders en andere insecten

Het gaat niet goed met de vlinders en insecten in Nederland. De Hortus probeert zoveel mogelijk verschillende inheemse bloemen in de tuin te laten groeien, zodat vlinders, wilde bijen en andere insecten hier profijt van hebben. We zien geregeld een Weidebeekjuffer, Keizersmantel en de Grote wolbij. Dit zijn indicatiesoorten die aangeven dat we op de goede weg zijn. Zo dragen wij bij aan het verbeteren van de biodiversiteit in Alkmaar.

Educatie

Voor Hortus Alkmaar is educatie over natuur, biodiversiteit, duurzaamheid, gezondheid en alles daar omheen een belangrijke taak. Hoe meer natuurbewust kinderen zijn, hoe groter de kans is dat zij in hun volwassen leven goed voor de natuur zorgen en zich als duurzame volwassenen gedragen. Leerlingen van diverse scholen kregen les over bijen, planten, bodemdierpjes en waterbeestjes.

Uitbreiding bos

In 2023 is Hortus Alkmaar een huurovereenkomst aangegaan met de gemeente Alkmaar voor het gebruik van een stuk extra bos. De bedoeling is dat deel tezamen met het bestaande Stinzen- en heembos te ontwikkelen tot een Ontdekbos. Op 17 mei 2024 gaf wethouder Anjo van de Ven het officiële sein voor de ontwikkeling van het bos.

Invalidetoilet

Hortus Alkmaar vindt het belangrijk dat iedereen welkom is. We werken aan een betere toegankelijkheid voor bezoekers die afhankelijk zijn van een rolstoel. Zo hebben wij in juni een invalidetoilet gerealiseerd. De werkgroep 'Iedereen doet mee uit Egmond' kwam op bezoek bij Hortus Alkmaar voor de officiële opening. De leden van de werkgroep zijn invalide, slechtziend en/of doof. Ze denken vaak mee over onderwerpen die de adviesraad sociaal domein Bergen voorgelegd krijgt.

Dankzij alle giftgevers aan het invalidetoilet konden ze ons een bezoek brengen. Veel particulieren, maar ook organisaties zoals Lions Bergen-Egmond-School, Gemeente Alkmaar, Stichting Trustfonds en Rabobank Club Support droegen hun steentje bij. Dank aan medewerkers en vrijwilligers voor hun hulp bij het aanleggen van het toilet.

Inclusie

Hortus Alkmaar is een unieke plek waar iedereen kan genieten, educatief is en laagdrempelig. Het is een plek waar alle mensen, ongeacht hun sociale en lichamelijke mogelijkheden, welkom zijn, meetellen en zich thuis voelen. Dit jaar zijn wij begonnen met rondleidingen aan specifieke doelgroepen binnen het sociaal domein. Deze rondleidingen worden gegeven door gespecialiseerde tuingidsen voor deze doelgroepen.

Oogsten van een plant voor een farmaceutisch bedrijf

Kengetallen 2024

Bijna 23.000 Bezoekers

1.583 Vrienden

62 Adoptanten

91 Donateurs en Sponsors

6.500 Natuureducatie kinderen

Via diverse programma's waaronder Natuurgids Alkmaar en onze evenementen bieden we kinderen natuurbeleving aan

Financieel

649.272 Balanstotaal

376.273 Baten

376.681 Kosten

-408 Resultaat

Onlineactiviteiten

679.398 Pageviews

156.856 Unieke website bezoekers

450 Facebook volgers

157.400 Facebook bereik

350 Instagram volgers

264 LinkedIn volgers

5.600 Abonnees op digitale nieuwsbrief

Offlineactiviteiten

1.310.000 offline bereik

25 Free publicity artikelen

18 Advertorials en advertenties

5 Lokale radioprogramma's

1 Landelijke TV

Kinderen bekijken onderwaterleven tijdens Beestjesdag. Foto: Hannie van Hardeveld

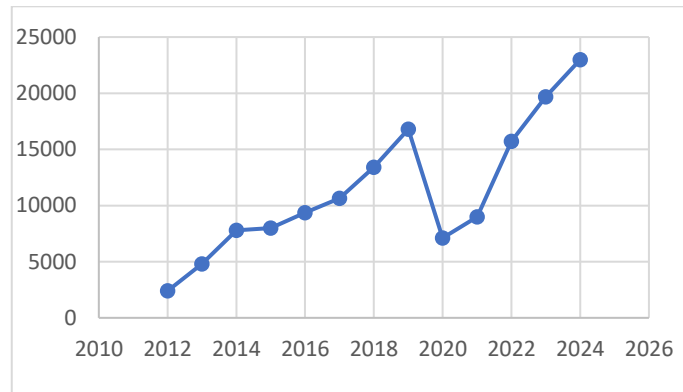
Overzicht van diverse thema's

Bezoekers

We zien een gestage groei van het aantal bezoekers aan de Hortus. Ook dit jaar weer een groei van rond de 20%.

Procentueel komt het grootste aantal bezoekers uit Nederland (92%). Het aantal Noord-Hollandse bezoekers bedraagt 78%. Dichterbij huis komt uit postcodegebied 18 (46%) van de bezoekers, direct gevolgd door postcodegebied 17 (18%).

Een aantal jaar geleden zijn we gestart met campagnes gericht op het aantrekken van jonge gezinnen met kinderen. Dat heeft vruchten afgeworpen. Nog steeds is het aandeel 55+ bezoekers groot, maar zien we een duidelijke verjonging optreden.

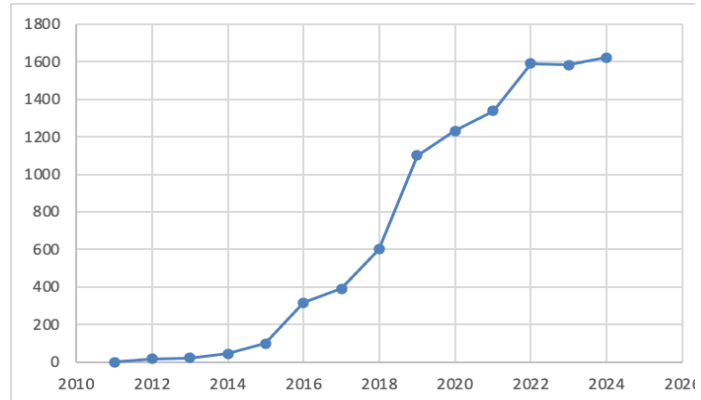
Figuur 1: Ontwikkeling aantal bezoekers

Vrienden

We sloten het jaar af met 1396 vrienden hetgeen een afname van 13% is. Het bleek dat de afname vooral is veroorzaakt door persoonlijke bezuinigingen binnen onze vrienden schaar.

Beschermer

In 2024 hebben we een extra vorm van vriend ingewijd: Beschermer. Met een schenkingsovereenkomst draag je 5 jaar of langer bij aan de toekomst van Hortus Alkmaar.

Figuur 2: Ontwikkeling aantal vrienden

Verkoop plantenmateriaal

De verkoop van plantenmateriaal voor verwerking in homeopathische en het phytotherapeutische middelen is in 2024 ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2023. Omzetten hierin blijven een grillig karakter hebben. Afnemers waren o.a. Duitse, Zwitserse en Nederlandse bedrijven.

Verkoop zaden

De door onszelf biologisch geproduceerde zadencollectie omvat een enorm aantal planten die een historische of actuele medische toepassing hebben. De levering van deze zaden aan particulieren en bedrijven neemt nog steeds toe.

Sponsors en bedrijfsactiviteiten

Veel bedrijven en organisaties helpen Hortus Alkmaar. Ze zijn onmisbaar omdat ze ons helpen met kennis, materialen en inzet van mensen, met korting of zelfs helemaal voor niets. Ook zijn er bedrijven die ons financieel steunen. Dit jaar lanceerden we een nieuw sponsorbeleid met drie verschillende opties. Dit resulteerde in een aantal nieuwe bedrijfssponsors.

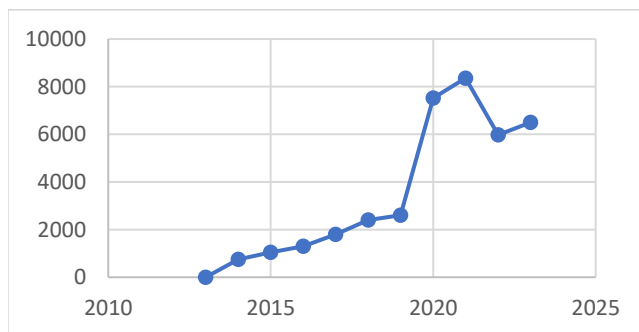
Mooi om te zien dat deze bedrijven op de Beverkoog het belang van een groener en natuur inclusievere werkomgeving. Voor ons betekent dat: welkom bij Hortus Alkmaar, de groene long van Beverkoog.

Educatie

In 2024 heeft Gemeente Alkmaar opnieuw een meerjaren opdracht gegeven voor de uitvoering van Natuurgids Alkmaar. Natuurgids Alkmaar brengt de natuurlessen van alle organisaties naar de Alkmaarse basisscholen en maakt het leraren gemakkelijk één van de 90 natuurlessen op locatie te volgen met hun klas. In 2024 zijn in dit programma 5700 Alkmaarse schoolkinderen actief met de natuurlessen bezig geweest. Het concept van Natuurgids Alkmaar is ook geschikt voor andere gemeenten.

In dit programma volgden 477 schoolkinderen uit Alkmaar natuurlessen in de tuin van de Hortus. We bieden deze lessen aan omdat het ontdekkend leren in de tuin indruk maakt en kinderen voor altijd bij blijft.

Daarnaast bereikte we een groot aantal andere kinderen van BSO, basis- en voortgezet onderwijs. Het zijn lessen over bodembeestjes, waterdiertjes, bijen, geneeskrachtige planten en zaden.

Figuur 3: Educatie aan kinderen

De pieken in de corona-jaren zijn het gevolg van succesvolle scholenacties die op de scholen uitgevoerd konden worden, zoals speurkaarten en moestuintjes.

Advieswerk

Ook in 2024 is geadviseerd op dit gebied. Onder andere aan Gemeente Alkmaar en Stadswerk072 met betrekking tot diverse projecten.

Advies vergroening Beverkoog

De ondernemersvereniging Beverkoog werkt samen met gemeente Alkmaar en het parkmanagement aan vergroening. De actie 'Hagen voor Hekken' is bedoeld om de erfafscheidingen tussen bedrijven te vergroenen. Met ook als winst een betere afwatering en minder hittestress. Via een plan en toolbox krijgen ondernemers informatie over hoe zij dit het beste kunnen aanpakken. Hortus Alkmaar levert advies en hagen.

HORTUS Honing

Jaarlijks oogsten we een paar honderd kilo honing uit de bijenkasten in de hortus. Deze worden verkocht in de onze winkel.

HORTUS Kruiden

Op beperkte schaal worden theekruiden, zoals Citroenverbena gedroogd en in de winkel verkocht.

Publieksactiviteiten

Een belangrijke bron van inkomsten voor Hortus Alkmaar zijn de entreegelden en de bestedingen van de bezoekers in de tuin. Daarom organiseert Hortus Alkmaar publieksevenementen om (nieuwe) bezoekers naar de tuin te trekken. Het doel is om hen tijdens deze publieksactiviteiten in contact te brengen met de fijne energie en het gevoel van welzijn, dat de tuin biedt. Om jonge kinderen op een laagdrempelige manier educatie aan te bieden over de natuur bieden we een Kaboutertocht en een Speurtocht aan.

Kunst en Cultuur

Hortus Alkmaar is een podium voor kunstenaars en musici. Ook geeft zij lokale kunstenaars de kans om te exposeren en hun kunsten te uiten in vorm van presentatie of workshop. Dankzij de bijdragen van TAQA Cultuurfonds, Victoriefonds, Hofsteestichting, gemeente Alkmaar en KunstenaarsCentrumBergen kan Hortus Alkmaar een gevarieerd cultureel programma aanbieden.

Kunstwerk van Anneke de Witte was te zien in de expositie Beeld&Tuin.

Expositie Beeld&Tuin

Om nadrukkelijker kunstliefhebbers naar de tuin te trekken, werd in samenwerking met 17 kunstenaars van KunstenaarsCentrumBergen de beeldenexpositie Beeld&Tuin in de tuin georganiseerd. Deelnemende kunstenaars waren Liesbeth Bijwaard, Jan van der Haven, Dorry van Haersolte, Bert Neelen, Ger Vieggers, Rob de Vries, Rob Schreefel, Lies van der Sluis, Carla Rump, Joop Hollanders, Roland de Jong-Orlando, Ursula Neubacher Gígja Reynisdóttir, Maria Schilder, Anneke de Witte en Karin van Ommeren. Deze expositie was te bezoeken van eind maart t/m eind oktober.

Kunstenaar van de maand

Een aantal kunstenaars exposeerden hun werk in het Kascafé van Hortus Alkmaar. De kunstwerken hebben een link met het thema natuur of landschappen. In juni en juli exposeerde Hans van Marwijk.

Amateurkunst

Hortus Alkmaar biedt naast professionele kunstenaars nadrukkelijk ook amateur kunstenaars een podium. Cursisten van Atelier 16 en Artiance tonen hun beelden van steen en kunstwerken in de tuin. Ook was er een expositie van de Dichterskring Alkmaar in het Kascafé.

Muziek

Deze zomer hadden we een aantal liveoptredens op de zondagmiddag. Met o.a. optredens van Jazzband Yes Friends, Elma Nijhuis Quartet, Jazz Duzz en Jack in the Box.

Jong talent

Drie kunstenaars van de Makersimpuls presenteerden hun werk in Hortus Alkmaar. Met deze regeling ondersteunt gemeente Alkmaar zes makers met een éénjarige werkopdracht voor de stad Alkmaar. Drie makers traden op in de Hortus.

Livemuziek van de band Jack in the Box in Hortus Alkmaar

Workshops

In 2024 hebben we verschillende workshops aangeboden. Zoals 7-daagse cursus geneeskrachtige kruiden, natuurfotografie (5x), ikebana, driedaagse cursus botanisch tekenen en workshops poëzie door stadsdichter Lonneke van Heugten en Dichterskring Alkmaar.

IJsvogelhut

Een belangrijke trekpleister van de tuin is de ijsvogelhut. Ook in 2024 hebben de ijsvogels weer in de Hortus gebroed en een aantal jongen grootgebracht. Ze wisten ook dit jaar weer een groot aantal mensen vanuit heel Nederland naar de tuin te lokken. Dat komt zeker ook door de ijsvogelhut van waaruit je ze kunt bekijken en fotograferen.

IJsvogel mannetje geeft het vrouwtje een visje.

Chronologisch overzicht van publieksevenementen in 2024

Eind maart t/m eind oktober - Rondleidingen

Elke 1e zondag van de maand is er een rondleiding door de tuin door een vrijwillige tuingids.

Maart – Paaslunch

Tijdens Pasen was de Hortus open en verzorgden vrijwilligers van het Kascafé paaslunches met producten, zoals pesto van duizendknoop uit eigen tuin.

April – Zaaidag

Tijdens deze dag – aansluitend op Nationale Zaaidag 22 april – gaf tuinvrouw Annelies demonstraties zaaien. En kreeg het publiek advies over welke zaden het meest geschikt zijn om bijen en vlinders te helpen. Kinderen konden zelf calendula zaadjes planten in een potje en er was live muziek van Coverband Jack in the Box.

Mei – Plantendag op moederdag

Hortus Alkmaar en collega-kwekers verkochten biologisch gekweekte tuinplanten. Er waren rondleidingen, kinderen konden een bloem knutselen en deden het Kabouterpad. Er was tuinadvies van de bloemoloog en livemuziek van de Ierse band Helmgras.

Mei - Opening van het seizoen

Op 17 mei was de seizoensopening en de officiële onthulling van de expositie Beeld&Tuin van kunstenaars van het KCB. Patrick van Mil, directeur van het stedelijk museum onthulde het beeld van kunstenaar Rob Schreefel. Daarnaast onthulde wethouder Anjo van de Ven het kunstwerk van Maria Schilder én openden zij samen het nieuwe gedeelte van het bos: het Ontdekbos. In het bos komen meer open plekken, zodat er meer licht op de grond kan komen. Dit licht zorgt ervoor dat andere planten en daarmee ook andere insecten, zoals vlinders de kans krijgen.

Patrick van Mil opent Beeld&Tuin door onthulling van kunstwerk Rob Schreefel.

Mei - Hortus Alkmaar richt Natuurontdekp pad in

Op 22 mei openden Jasper Nieuwenhuizen, wethouder gemeente Alkmaar en Erik Ten Winkel, penningmeester Hortus Alkmaar, het Natuurontdekp pad bij Stadsboerderij de Hout. Hortus Alkmaar heeft dit pad ingericht met zoveel mogelijk inheemse planten. Onderweg staan informatieve borden over welke amfibieën, insecten en planten je kunt zien op het land en in de poel. Samen met IVN hebben wij een lesprogramma ontwikkeld dat wij aanbieden aan basisscholen.

Wethouder Jasper van Nieuwenhuizen opende het Natuurontdekp pad.

Mei - Verrekijkerdag

Op zondagochtend 26 mei organiseerde Cameraland samen met Swarovski een speciale verrekijkertestdag.

Mei – Klassieke concerten

Optreden van Mistral, een dubbelkwintet bestaande uit twee hobo's, twee fluiten, twee klarinetten, twee fagotten, een basklarinet en een hoorn. De enthousiaste blazers staan onder muzikale leiding van dirigent Bert Steinmann.

Aansluitend een optreden van Venturi kwartet bestaat uit een sopraansax, altsax, tenorsax en baritonsaxofoon.

Juni – Beestjesdag

Dit is een activiteit speciaal gericht op gezinnen met jonge kinderen. In de hortus staan aquaria om de waterbeestjes te goed te bekijken. Door het composthoop-wroeten laten we kinderen kennismaken met allerlei wonderlijke diertjes. Live muziek van Blue Coat.

Juni – Doorkomst Wandel4daagse

Er passeerden zo'n 2.500 wandelaars door de tuin tijdens de Wandel4daagse. Een live band zorgde voor een gezellige wandelsfeer en op het terras was het goed toeven.

Juni - Wereldkoor Sen Limoj

Dit koor (esperanto voor zonder grenzen) zong liederen onder leiding van Inez Vermooten. Zoals in de hortus bomen en planten groeien uit veel verschillende landen, zo zingt Sen Limoj liederen uit vele windstreken.

Juli – Bijendag

Op de jaarlijkse Bijendag kan groot en klein publiek kennismaken met de wondere wereld van de bijen. Er waren presentaties over bijen, een excursie naar de bijenstal, knutselactiviteiten met bijenwas voor kinderen, een honingproeverij en een demonstratie ambachtelijk korven vlechten. Uiteraard besteedden we ook aandacht aan de wilde bijen.

Juli - Jazz op zondagmiddag

Op 28 juli jazzmuziek van Elma Nijhuis Quartet.

Juli en Augustus- Zomerse kruidenworkshops

Maak kennis met zomerse kruiden en proef een kruidenthee. Leer hoe je een salade, pesto, kruidenboter of soep maakt met kruiden uit de tuin. Marieke Kraakman van Madelief Kruiden verzorgt deze leuke en leerzame kruidenworkshops.

Augustus - Jazz op zondagmiddag

Op zondag 4 augustus door Jazz Duzz.

Augustus – Live muziek op zondagmiddag

Zuid Amerikaanse live muziek op zondag 11 augustus door Claudia y Manito.

September - Kunstweek

Beeldende kunst in brede zin én poëzie staan centraal in de Kunstweek bij Hortus Alkmaar. Er was een live demonstratie van beeldhouwen en klanken door Atelier16. In de tuin stonden de beelden van de cursisten van Atelier16 en de Kunstschool Artiance.

September - Jubileum Dichterskring Alkmaar

De Dichterskring Alkmaar bestond 40 jaar en vierde dit met een feestelijk jubileum in o.a. Hortus Alkmaar. Op zondag 22 september organiseren leden van de Dichterskring een poëzie workshop en muziek.

September – Mini-Makers impuls festival

Creative producer Moreen Beentjes verzorgde een Virtual Reality (VR)-ervaring achter in de kas. Woordkunstmaker Lonneke van Heugten had in de ijsvogelhut de première van poëziepunkfilm 'Laat maar'. En beeldend kunstenaar Marjolein van der Wal exposeerde de 'Paradijsvogel' in de kas van Hortus Alkmaar.

September - Groene zaterdag

De tuin was zaterdag 21 september gratis toegankelijk voor iedereen. Deze dag stond in het teken van klimaatverandering en organiseerden we samen met Global Goals Alkmaar en gemeente Alkmaar. Bezoekers konden regentonnen winnen en zich laten inspireren wat je zelf kunt doen tegen wateroverlast, droogte, hittestress en afname biodiversiteit.

Oktober – Herfstfestival

Een festival voor gezinnen met kinderen. Er was een herfstquiz, je leerde van de theaterstudenten van Artiance hoe je kunt vliegen op een bezemsteel. Kinderen deden een heksenwandeling en konden zich laten schminken. Bij het spinnenwiel leerde je alles over wol en maakte van vilt een armbandje. Kleine kinderen knutselen een tuintaartje van klei. Tuinvrouw Annelies gaf een demonstratie zaden oogsten.

November – Hagen voor hekken

De hortus is betrokken bij de doelstelling van Bedrijvenpark De Beverkoog om te revitaliseren en vergroenen. Ook organiseerde de bedrijvenvereniging deze 3^e editie van Hagen voor Hekken in de hortus om ondernemers te tonen hoe ze hun eigen locatie groener kunnen maken en daarmee de biodiversiteit kunnen stimuleren.

December – Winterfair

Duurzame kerstmarkt, winterse lekkernijen, glühwein en optreden Midwinterhoorngroep en live kerstmuziek.

Hele seizoen - Groene route

Ook in 2024 deden wij mee in de Groene Route waarbij 24 tuinen tezamen een programma opstellen, reclame maken en op een aantal dagen in het jaar een route vormen.

Beeldend kunstenaar Marjolein van der Wal exposeerde de 'Paradijsvogel' in de kas

Media

Publicaties in on- en offline media

Hortus Alkmaar werkte ook in 2024 aan meer zichtbaarheid en een duidelijk profiel met haar missie en visie als leidraad. Er is in 2024 meer geïnvesteerd in het bereiken van inwoners van Alkmaar en omgeving en op natuurliefhebbers.

Online

De realiteit is dat Hortus Alkmaar gezien het beperkte communicatiebudget afhankelijk is van free publicity middels diverse social media, de eigen digitale nieuwsbrief en website. De persberichten van Hortus Alkmaar worden naast de traditionele printmedia ook verzonden naar specifieke websites die worden bezocht door mensen die op zoek zijn naar een dagje uit in Alkmaar (o.a. Alkmaar Prachtstad, Wat gaan we doen, de site van Freebeemap en de Uit-agenda van Rodi Media) of met de kinderen (Kidsproof.nl, Go-Kids.nl).

Nieuwe website

Sinds april 2024 heeft Hortus Alkmaar een nieuwe website. We zijn ontzettend blij dat Power Internet uit Broek op Langedijk dit met korting voor ons heeft gerealiseerd. We zijn dankbaar voor de prachtige foto's die fotografen beschikbaar hebben gesteld voor onze nieuwe website. Deze foto's zijn allemaal gemaakt in de hortus, dus dit geeft een extra natuurbeleving! Op dit moment zijn we continu bezig om de inhoud van de website te actualiseren en de functionaliteit te verbeteren.

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHO.NL

TIPS EN REACTIES: REDACTIE.AC@NHO.NL

MAANDAG 2 DECEMBER 2024

KERSTSFEE Winter Fair en winterhoorns in Hortus Alkmaar

Alkmaar ■ Sinterklaas is in het land, het vriest heel af en toe al een beetje en de kerst nadert. Aanleiding voor de Hortus in Alkmaar om de tuin vast in winterse sferen te brengen met de Winter

Fair. Zondagmiddag was de winterse tuin voor het eerst open voor de Winter Fair en dat ging niet met stille trom. Een paar blazers van de Midwinterhoorngroep zetten een eeuwenoude traditie

voort. Verder was er onder andere een bomenrondleiding, een kerstmarkt en een signeersessie van schrijfster Iris van Asselt, de auteur van 'Puur natuurlijk wonen'.

FOTO'S: ILFOTO.NL/JAN JONG

Offline

In 2024 werden er diverse artikelen geplaatst in de Alkmaarse Courant van het Noordhollands Dagblad en in Alkmaars Nieuwsblad van Rodi Media. De plaatsingen vonden met name plaats naar aanleiding van evenementen en exposities.

Column Hortus Alkmaar in Rodi Wonen

Vanaf mei 2024 verschijnt er elke maand een column van Hortus Alkmaar in Rodi Wonen. In deze column neemt collectiebeheerder Sipke Gonggrijp je mee in de magische wereld van planten. Dit kan een zeldzame plant zijn uit de botanische collectie of die je herkent als (on)kruid uit je eigen tuin. De column is ook elke maand online te lezen op www.rodi.nl/wonen. Dankzij deze samenwerking is Hortus Alkmaar nog zichtbaarder in Noord-Holland.

Voor kunstminnend publiek zijn er advertenties over de kunst in de Hortus geplaatst in NRC Handelsblad, de Kunstkrant, Kunst & Museumkrant, Kijk in Beeld, Lourens magazine, Gids Kaasmuseum. Ook kwamen er advertenties in bladen voor het bedrijfsleven, zoals RAM (Regio Alkmaar Magazine) en KIJK op Noord-Holland.

Column Hortus Alkmaar

ONTDEK DE MAGISCHE WERELD VAN PLANTEN

Hortus Alkmaar is een kleurrijke tuin met de grootste collectie geneeskrachtige planten van Nederland. De botanische tuin zit vol met verborgen verhalen over bekende en onbekende planten. Chef tuinman Sipke Gonggrijp weet over elke plant wel iets bijzonders te vertellen. Dit kan een zeldzame plant zijn uit de botanische collectie of die je herkent als (on)kruid uit je eigen tuin. Deze maand is het de beurt aan de rode zonnehoe.

Rode zonnehoe behoort tot de asterfamilie. Het geslacht telt nog 8 andere soorten, waarvan slechts één met gele bloemen. Ze komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika en staat daar in open bossen en struikgewas, maar ook op prairies. Op die plekken wandelt ze, wat aangeeft dat de plant niet al te lang leeft en ze het van haar zaailingen moet hebben. Deze vaste plant is erg populair als tuinplant en ook bij insecten zoals wilde bijen en dagvlinders. De bloemen hebben mooie roze kroonblaadjes die rondom een forse kegel staan, het hart van de bloem. De bloeiperiode is vanaf half juni en kan tot in september duren. De plant kan goed worden gecombineerd met de dropplant, schermbloemi-

gen of siergrassen. Na de bloei verwelken de kroonblaadjes en wordt de kegel bijna zwart van kleur. Dat geeft een heel fraai beeld tot diep in de winter. Veel mensen hebben moeite om de plant in leven te houden. Soms ligt dat aan de grondsoort. De plant prefereert voedzame en doorlatende zavelgrond in de volle zon. Kleigrond is vaak te zwaar of te ondoorlatend. Een ander punt van aandacht zijn de planten die worden aangeboden in tuincentra. Elk jaar verschijnen er wel nieuwe cultuurvariëteiten en kleuren, maar deze planten leven vaak niet lang. Wil je een poging wagen om deze kroonjuweel in de tuin te zetten? Probeer dan de botanische soort, veel sterker en mooi genoeg van zichzelf!

> De rode zonnehoe (Foto: Radha van Schaijk)

Het Hortus Team

5 mensen in dienst

Eind 2024 waren vijf mensen (3,0 fte) bij Hortus Alkmaar in dienst.

119 vrijwilligers

De enorme inzet van onze vrijwilligers is essentieel voor de Hortus. Dankzij hen zijn we in staat de bezoekers gastvrij te ontvangen en het vele werk in de tuin uit te voeren. We bieden onze vrijwilligers een omgeving waar zij een zinvolle bijdrage leveren aan maatschappelijk belangrijke aspecten in een veilige en sociale omgeving.

1 HBO-stagiair 2 MBO-stagiairs

Personeel

De personeelsleden van de Hortus vervullen functies in Collectiebeheer, Onderhoud, Onderhoud en kwaliteit, Educatie en Communicatie en Marketing. De penningmeester vervult ook de functie van teamleider. Om de essentiële taken op voldoende niveau te kunnen blijven uitvoeren is behoefte aan minimaal 1 fte extra.

Vrijwilligers

Dé kurk waarop Hortus Alkmaar 'drijft' zijn de vrijwilligers. Hun aantal is redelijk stabiel. We kregen, mede door het enthousiasme van onze medewerkers en de media-aandacht, veel aanmeldingen van mensen die een vrijwilligersfunctie ambiëren. Een zeer beperkt aantal van de vrijwilligers krijgt een vrijwilligersvergoeding.

Speciaal was in 2024 dat **twee vrijwilligers van Hortus Alkmaar** een **Koninklijke Onderscheiding** in ontvangst mochten nemen:

Erik ten Winkel werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Erik is bij Hortus Alkmaar al 6 jaar bestuurslid, penningmeester én vrijwillig teamleider/-manager. Mede door zijn inzet heeft de Hortus de afgelopen jaren een professionalisering doorgemaakt in management, ICT en in de botanische tuin.

Waltraud Bouman-Bleyenbergh werd benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau vanwege haar grote en langdurige inzet als vrijwilliger. Sinds de start in 2011 is zij zeer actief bij de Hortus. Een mooie erkenning voor haar werk in de horeca, haar gastvrijheid, haar betrokkenheid en het creëren van een fijne sfeer voor medevrijwilligers en gasten.

Rondleiders

Een twintigtal tuingidsen heeft in 2024 zelfstandig rondleidingen gegeven in de tuin.

Stagiairs

Er zijn in 2024 diverse MBO- en HBO-stagiairs actief geweest in Hortus Alkmaar. Kortdurende stages van enkele weken tot stages van maanden.

Bestuur in 2024

Naam	Benoemd	Herbenoembaar	Functie	Laatste datum
J.F.N. (Hans) Cornelisse	03-07-2017	Ja	Voorzitter	31-12-2024
E.H. (Erik) ten Winkel	01-04-2018	Ja	Penningmeester	01-04-2027
J.C. (Jacques) Dekker	11-05-2021	Ja	Bestuurslid	11-05-2026
A.C. (Alice) de Boer	12-07-2022	Ja	Bestuurslid	04-07-2024
T. (Tom) Krijns	01-03-2024	Ja	Bestuurslid	01-03-2028

In de loop van 2024 gaf Alice de Boer aan om persoonlijke reden haar bestuurslidmaatschap te beëindigen.

Voorzitter Hans Cornelisse trad per 31 december 2024 af

Tijdens de traditionele eindejaar bijeenkomst van alle vrijwilligers van de Hortus werd Hans door penningmeester Erik ten Winkel bedankt voor zijn inzet in al die jaren en werd hij onderscheiden met de Hortus Penning. Namens bestuur, team en alle vrijwilligers ontving hij ook een bronzen ijsvogel.

De vacatures in het bestuur werden per 1 januari 2025 ingevuld door Arno den Toom en Esther Zijl (voorzitter)

Raad van advies

Bestaat uit Evert Vermeer, Wim Menkveld en Ferdinand Mesu. Wim Menkveld heeft aangegeven in de loop van 2025 af te treden.

Financieel

De inkomsten in 2024 bedroegen € 374.919 (2023 € 397.163)
De exploitatiekosten in 2024 bedroegen € 377.929 tegen € 283.897.
De balanspositie is iets afgenomen naar € 640.356 (€ 657.286 in 2023).
Het jaar 2024 is afgesloten met een financieel resultaat van € -408.

Balans	2024 D	2024 C	2023 D	2023 C
Materiele vaste activa	447.334		451.034	
Liquide middelen	164.656		128.074	
Vorderingen	23.307		71.978	
Voorraden	13.975		7.350	
Totaal Activa	649.272		658.436	
Eigen vermogen		439.250		431.939
Langlopende schulden		176.279		190.230
Kortlopende schulden		34.151		22.984
Totaal Passiva		649.680		645.153
Resultaat		-408		13.283
Balanstotaal	649.272	649.272	658.436	658.436

Exploitatie	2024 C	2024 D	2023 C	2023 D
Personeelskosten	223.707		138.122	
Afschrijvingen	10.537		6.910	
Huisvestingskosten	13.474		15.905	
Overige kosten	56.058		33.659	
Kostprijs omzet	72.905		58.760	
Inkomsten		376.273		366.639
Dotatie bestemmingsreserve			100.000	
Resultaat		408	13.283	
Totaal Exploitatie	376.681	376.681	397.163	397.163

Voor nadere detaillering verwijzen wij naar het financieel rapport 2024 op onze website.
Hortus Alkmaar ontvangt geen structurele subsidies van overheden of fondsen.

Vooruitzichten en ambities 2025-2029

Hortus Alkmaar heeft veelbelovende plannen voor de toekomst. De botanische tuin, die al jarenlang een oase van rust en natuur biedt in Alkmaar, is klaar voor een volgende stap: uitbreiding van bezoekersaantallen en daarmee ook uitbreiding van de huisvesting.

Ook willen we inspelen op de ontwikkelingen in de maatschappij. Thema's als klimaat, gezondheid en biodiversiteit staan voortdurend in de belangstelling van de media en bij de inwoners van Nederland. Hortus Alkmaar wil een plek zijn waar bezoekers zich kunnen informeren over de natuur, maar ook kunnen ontspannen. Daarnaast levert Hortus Alkmaar een belangrijke bijdrage aan het beschermen van zeldzame en bedreigde plantensoorten. De verwachting is dat de interesse in deze thema's alleen nog maar zal toenemen.

Met de inzet van toegewijde vrijwilligers, medewerkers en sponsors wil Hortus Alkmaar zich inzetten voor een groene toekomst. Samen zullen we ervoor zorgen dat onze tuin een bron van inspiratie en educatie blijft voor de komende generaties.

Rondleiding door vrijwillige tuingids

Ambitie bezoekers en huisvesting

Hortus Alkmaar heeft de ambitie om haar bezoekersaantal te verdubbelen naar 35.000 in vijf jaar. We willen de impact van ons werk voor het klimaat, meer vergroening, meer biodiversiteit, gezondheid en educatie te vergroten. Uiteraard kunnen we dat niet waarmaken zonder onze bijzondere collectie geneeskrachtige planten te behouden. De komende jaren gaan we actief aan de slag om fysiek en financieel de huisvesting die bij deze ambitie past te realiseren. We hebben meer ruimte nodig voor educatie en voor het ontvangen van groepen en schoolklassen.

Museum

Het bestuur heeft om een aantal redenen besloten om een erkend museum te worden. Een verkennend onderzoek is in 2023-2024 uitgevoerd. Het is de verwachting dat de Hortus aan veel daaraan gestelde eisen voldoet. Het doel is om deze status in 2025 aan te vragen en in 2026 te krijgen.

Communicatie

In 2024 is de nieuwe website van Hortus Alkmaar gelanceerd. Deze is sneller en duidelijker dan de oude. Ook is er meer plaats voor verwondering en voor schoonheid van de natuur. In 2024 zijn we begonnen met een nieuw account van Facebook en Instagram. Het oude account is helaas geblokkeerd door hackers. Nu plaatsen we actuele berichten op onze nieuwe social mediakanalen. Met dat promoten gaan we door in 2025. Helaas hebben we ondervonden dat het beloofde maandelijkse \$10.000 Google Ads budget, dat we als ANBI gesponsord krijgen van Google, niet veel resultaat oplevert. Wij gaan zelf aan de slag met vrijwilligers om met bijv. meta-beschrijvingen de vindbaarheid voor de website optimaal te benutten.

Personele bezetting

Als gevolg van de toenemende activiteiten is het strikt noodzakelijk dat de huidige onderbezetting van de staf wordt aangepakt. Voor de als gevolg daarvan gewenste personele lasten (1,0 fte) is in de huidige begroting geen plaats.

Financieel

Groen en natuur met daaraan gekoppeld gezondheid, staan op dit moment volop in de belangstelling. Uiteraard blijven we hard werken om de gestelde doelen te halen en meer diversiteit in de afkomst van onze financiële middelen te brengen.

Colofon

Tekst, en opmaak: Mischa den Drijver, Erik ten Winkel.

Foto's:

Radha van Schaijck

Hannie van Hardeveld

Brandan de Clercq

Mischa den Drijver

Erik ten Winkel.